

Guovdageainnu julggaštus

Boazoálbmogiid 4. Máilmmekongreassa oktavuodas

Guovdageaidnu, Norga, njukčamánu 30.b. – cuoŋománu 3.b. 2009

IV WORLD REINDEER
HERDERS' CONGRESS
IV КОНГРЕСС
ОЛЕНЕВОДОВ МИРА
Kautokeino - Каутокейно 2009

Boazoálbmogiid 4. Máilmmekongreassa Guovdageainnus

Dovddahit duđavaččat ahte boazoálbmogiid riikkaidgaskasaš ovttasbargu lea viidánan ja ovdánan hui positiivalaččat dego erenoamáš álbmogis álbmogii ovttasbargun, dan rájes go Máilmmi Boazoálbmogiid Searvi (WRH) ásahuvvui Nadymas 1997, ja Boazoálbmogiid Máilmmekongreassaid rájes Anáris 2001 ja Jakutskas 2005.

Dovddahit duđavaččat Anár ja Jakutsk julggaštusaid positiivva rolla ovdánahttimis boazodoalu eallingeaidnun daidda badjel 20 álgoálbmogiidda, geat leat boazodoalus.

Mearkkašit ahte lea dehálaš oažžut boazodoalloreiovnnaid ain eambbo aktiivvalaččat mielde ovttasbarguide boahteáiggis.

Dovddahit ruđalaš doarjaga ja buori ovttasbarggu ráđđehusaiguin Norggas, Suomas ja Ruoššas, gos lea leamaš erenoamáš buorre ovttasbargu, Sakha (Jakutia) republihkain ja Jamalo-Nenetsa Autonoma Guovlluin.

Dovddahit Norgga ráđđehusa áigumuša, almmuhuvvon Árktalaš Ráđi 4.Ministtarčoahkkimis Reykjavikas 2004, ahte áсахit ja ruđalaččat doarjut bistevaš riikkaidgaskasaš boazodoalloguovddáža Guovdageidnui, Norggas.

Dovddahit go ásahuvvui Diehtujuohkinguovddáš taiga boazodoalu várás Khatystyras, Sakhas, man Sakha (Jakutia) republiha ráđđehus, Aldan regiovdna (Ulus) ja Khatystyr suohkan ruđalaččat leat dorjon ovttas Riikkaidgaskasaš Boazodoalloguovddážiin, Guovdageainnus.

Dovddahit dan positiivva váikkuhusa Árktalaš Ráđi doarjumis sirkumpolára boazodoalu, ja **doarjut** konklusuvnnaid Salekhard julggaštusas, man Árktalaš Ráđi 5.Ministtarčoahkkin dohkkehii golggotmánu 26.b. 2006.

Doarjut konklusuvnnaid Fairbanks julggaštusas, mii dohkkehuvvui Árktalaš Regiovnnaid Parlamentariihkkáriid 8.konferánssas, Fairbanksas Davvi Amerihkás, borgemánu 12.b. – 14.b. 2008.

Dovddahit Árktalaš Universitehta (UArctic) positiivva doarjaga ja dehálaš rolla cuiggodeamis gelbbolašvuoda hástalusaid máilmmi boazodolliide.

Dovddahit ahte máilmmi boazoálbmogat sin erenoamáš máhtuin, leat váikkuhan mearkkašahti Riikkaidgaskasaš Polárajahkái (IPY) 2007/2008.

Dovddahit EALÁT prográmma ovdáneami dálkkádatrievdadusaid ja boazodoalu birra, maid Máilmmi Boazoálbmogiid Searvi lea initieren IPY ja Árktalaš Ráđi olis, ja viidáset **giitit** Norgga ráđđehusa EALÁT prošeavtta guossoheami ja ruđalaš doarjaga ovddas Árktalaš Ráđis.

Ávžžuhit odđasit árkálaš riikkaid ráđđehusaid dohkkehit Máilmmi Boazoálbmogiid Searvvi (WRH) bastevas lahttun Árktalaš Ráđis, nugo lea daddjon Jakutsk julggaštusas 2005.

Dákko bokte:

GUOHTUNEATNAMIID MASSIN

Mearkkašit fuolastuvvamiin ahte dilli mii guoská guohtuneatnamiid massimii lea vearranan Boazoálbmogiid 3.Máilmmekongreassa rájes Jakutskas 2005.

Duodaštit ahte boazoálbmogiin nugo eamiálbmogiin, lea sierra vuoigatvuodát iežaset árbevirolaš eatnamiidda, ja ahte dát vuoigatvuodát maid sisttisdollet vuoigatvuodáid geavahit, hálddašit, gáhttet eatnamiid ja luondduriggodagaid.

Gáibidit ahte riikkaidgaskasaš konvenšuvnnat mat gusket boazoálbmogiid eananvuoigatvuodáide ja iešmearridanvuoigatvuodáide, galget ratifiserejuvvot, ja ahte riikkaidgaskasaš julggaštusat dáid áššiid birra galget čuovvoluvvot, maiddá ILO-konvenšuvdna nr 169 ja ON julggaštus álgoálbmogiid vuoigatvuodáid birra.

Ávžžuhit Ruošša federašuvnna ráđđehusa ja parlameantta dohkkehit federála lága boazodoalu birra, mii dagahivččii ahte ollu váttis sosio-ekonomalaš áššiid, mat gustojit boazoálbmogiid ja sin bearrašiid nomádalaš eallinvuohkáid, čoavdašuvašedje.

Ávžžuhit Ruošša federála ráđđehusa dahkat boazoguohtuneatnamiid vuoddoopmodahkan ja nuvtá ieš guđet lágan boazodollui, sihke priváhtta ja searvválaš, go mearridit mo juohkit eatnamiid 2010 rájes, ja rievdadit federála lágaid dainna áigumušain ahte boazodoallu sáhte geavahit árbevirolaš guohtuneatnamiid eahpeevttolaččat ja agibeaivái.

Doarjut Roavvenjárgga julggaštusa, dohkkehuvvon Sámekonferánsas, Roavvenjárggas, Suomas golggotmánu 27.b. – 31.b. 2008, ja dovddahit dárbbu nannet sámi boazodoalu vuoigatvuodáid Suomas.

Doarjut Evenkija eamiálbmogiid, geat ellet árbevirolaččat, sin vuosttaldeami dasa ahte huksejuvvo stuora elfápmorusttet davvi Evenkijai, gos eatnamat maid áigot dulvadi, leat boazoguohtuneatnamat, hávdebáikkat ja bassi sajit.

Doarjut ávžžuhusaid Árktalaš Ráđi EALÁT-Information prošeavttas, nugo čilgejuvvon Bastevas ovdáneami bargojovkui (Árktalaš Ráđis) golggotmánu 24.b. 2008.

Doarjut ahte ásahuvvo riikkaidgaskasaš lávdegoddi mii galgá guorahallat boazoálbmogiid eananmassimiid, ja ovdánahttit bargoneavvu mo oazžut mielde ON dán bargui doarjun dihte bastevas boazodoalu.

Doarjut ávžžuhusaid raporttas *'Reindeer Husbandry and Barents 2030'* (Boazodoallu ja Barents 2030) man Riikkaidgaskasaš Boazodoalloguovddáš almmuhii 2009, ráhkaduvvon ovttas UNEP ja Norut, nugo ságastallon Boazoálbmogiid fágabeaivvis 2009.

Sávvat buresboahhtima 'Ilebs' julggaštussii dan birra mo oljo- ja gássadoaimmat ja álgoálbmogiid servodagat galget doaibmat ovttas Nenetsas ja eará davviguovlluin Ruoššas.

NISSONOLBMUID STAHTUS

Rámidit BIRGEN prošeavttas ovdáneami, mii čađahuvvo Boazodoallonissoniid Fierpmádaga olis Norggas, ja **doarjut** viidáset ahte boazodoallonissoniid fierpmádat ovdánahtto buot stáhtain ja regionnain gos boazodoallu gávdno.

Dovddahit boazodoallonissoniid váldorolla suodjaleamis, sirddiheamis ja ovdánahttimis boazodoalu árbevirolaš máhtu, ja **dovddahit** ahte nissonolbmui lea dehálaš rolla hárjehallama ja rekrutterema dáfus nuorra boazodolliid, ja positiiva ovdánahttima ja bisuheami dáfus bearašvuodđuduvvon boazodoalu.

Dovddahit dárbbu ahte nissonolbmui galgá leat vejolašvuhta oasálastit geavtlaš boazodoallobargguin, ja fuomášuhttit erenoamážit ahte ferte nannet formála eaiggátvuoda, dássásaš oasálastima ja nissonolbmuid lágalaš vuoigatvuodaid.

Dovddahit ahte lea dehálaš geavahit árbevirolaš boazodoallogielaid máhtu sirddiheami oktavuodas, ahte buot buolvvain galgá leat vejolašvuhta oahppat, geavahit ja bisuhit dáid gielaid, ja maiddái nissonolbmuid dehálaš rolla dán oktavuodas.

Dovddahit ahte lea dehálaš ahte boazodoallonissoniin lea vejolašvuhta viežžat ja geavahit luonduávdnasiid nu ahte sáhttet ráhkadit dárbbalaš buktagiid.

BEARAŠVUODĐUDUVVON/BÁIKKÁLAŠ EKONOMIJA

Dohkkehit ahte friddja nomádalaš boazodoallobearrašat leat vuodđun dasa ahte viidáset ovdánahttit bastevaš ekonomija ja seailuhit máilmmi boazoálbmogiid beroškeahttá oamastanvuogis bohccui, ja **dohkkehit** dárbbuid riikkaidgaskasaš, našunála ja regionála doarjagii dán suorggis.

Dohkkehit dárbbu sihkarastit ahte buotlágan boazodoallu meannuduvvo seamma ládje ja seamma dássásaččat. Dát sisttisoallá maid doarjagiid boazodollui, nugo čállon Anár julggaštusas Boazoálbmogiid 2. Máilmmekongreassa oktavuodas 2001.

Leat ovttaoavilis Khatystyr julggaštusain, EALÁT báikkálaš bargobaji oktavuodas Khatystyras guovvamánu 23.b.-24.b. 2009, ahte priváhtta boazodoallu lea vuodđun ovdánahttit ja bisuhit bastevaš boazodoalu.

Doarjut ahte boazoálbmogiid ekonomijavuodu buoriduvvo dan bokte ahte sihkarastit sin vejolašvuoda ja eaiggátvuoda árvogevlli eanemus gánnáhahti doaimmaide, ovdánahttit prográmmaid mat movttiidit boazodoalu ekonomalaš ovdáneami nu ahte lea ovdamunnin boazoálbmogiidda acces čalmmustahttimiin boazoálbmogiid máhtu

biebmokultuvrra birra, vuoiggalaš gávpevuogádaga, boazoálbmogiid hábmema (design) ja árbevirolaš teknologiiija, ja maiddáid odđa teknologiiija njuovvamis, cábadeamis, juohkašumis ja márkanastimis bohcco birggu ja eará boazodoallobuktagiid.

Doarjut ahte WRH sáhtá doaibmat riikkaidgaskasaš gávpeuniovdnan boazoálbmogiidda.

Doarjut ahte ásahuvvojit prográmmat ruhtadan dihte boazodoalu, dán vuollái loanaid oastit eallihanbohccuid ja mikroloatnaortnegiid ovdánahttit priváhtta boazodoalu.

Doarjut ahte boazoálbmogiin lea seamma vuoigatvuohta oažžut buot buoremus fysalaš ja vuoigatvuođabálvalusa ja dearvvašvuođadáhádusa, mii leš vejolaš, ja **mearkkašit** ahte našunála stáhtain gos gávdno boazodoallu, lea ovddasvástádus fuolahit dakkár bálvalusaid.

Dovddahit dárbbu oažžut buoret ipmárdusa dasa mo negatiiva váikkuhusat boazodollui váikkuhit boazodolliid ja sin bearrašiid healssui, ja dáhtut stáhtat addit veahki sidjiide geat leat váikkuhuvvon.

Doarjut ahte ásahuvvo boazodoalu gozihanprográmma Árktalaš Ráđi olis, sihkkarastin dihte seammalágan vuoigatvuođaid ja meannudeami boazoálbmogiin beroškeahhtá našunála stáhtain.

Dovddahit ahte boraspirelogut ja boraspirehálddašeapmi lea duodalaš váttisvuohtan boazodollui.

Dovddahit ahte lobihis boazobivdu, erenoamážit Guoládatnjárggas, lea duodalaš váttisvuohtan.

OAHPPOVUOGÁDAGAT JA GELBBOLAŠVUOĐAHUKSEN

Dovddahit ahte oahppovuogádat boazoálbmogiidda ii sáhte leat olggobealde nomádalaš eallivuogi.

Dovddahit ahte lea dehálaš ovdánahttit oahppoinstitušuvnnaid ja dohkálaš oahppovugiid mat leat heivehuvvon boazodolliid ja sin bearrašiid erenoamáš dárbbuide, nugo nomádaskuvllat ja gáiddus oahppovuogádat.

Dovddahit ahte nomádalaš eallinvuohki muhtun boazoálbmogiidda lea dárbbalaš eaktun sin eksistensii ja sosialaekonomalaš ovdáneapmái, ja ahte nomádaskuvllat boazodoallománáid várás loahpa loahpas lea áidna relevánta oahppovuohkin nomáda boazodoallománáide.

Doarjut ahte nomádaskuvllat galget ásahuvvot ja geavahit odđáigásaš teknologiiijaávdnasiid gáiddusoahpahusas, rekrutteremis ja ráhkkanahhtimis dohkálaš oahpaheddjiid, ja maid lotnolasat geavahit árbevirolaš máhtu ja odđáigásaš dieđa.

Giitit Sakha (Jakutia) republikka ráđdehusa dan barggu ovddas go leat ovdánahtán ja doaimmahan nomádaskuvllaid boazodoallománáide ja nuoraide, ja giitit maiddáid riikkaidgaskasaš ovttasbarggu ovddas Sakha ja Norgga gaskka dán áššis UNESCO bargorámmaid olis.

Dovddahit ahte fierpmádathuksen ja ovttasbargu institušuvnnaid gaskka ja riikarájaid badjel UNESCO ja UArctic fierpmádatrámmaid siskkobealde lea dehálaš boazodoalu boahtteáigái.

Giitit bargguid ovddas maid Europa uniovdna, Davviriikkaid Ministtarráđdi ja árkálaš našunálastáhtat leat dahkan doarjumis boazodoalloohpahusa ovdánahttimis ja studeantalonuhallamis árkálaš oahppoásahusaid gaskka, ja maidái riikkaidgaskasaš ovttasbarggu ovddas gaskal Suoma, Norgga, Ruota ja Ruošša.

Doarjut ovttasbarggu árkálaš boazodoalu ja davviguovllu kultuvrraid oahppoinstitušuvnnaid ja organisašuvnnaid gaskka, mii álggahuvvui Anáris geassemánu 30.b. 2007 go ásaheide organisašuvnna *'Boazoaláhusa Boahtteáiggi Ovddideapmi'* ovdánahttin dihte oahpahusa boazodoalus.

Dovddahit dan strategalaš áigumuša maid 4. Riikkaidgaskasaš Polárajahki (IPY) mearridii ahte gelbbolašvuoda ovdánahttin maidái galggai sisttisdoallat olmmošvuoda ja eamiálbmotdimenšuvnna.

Dovddahit mearkkašumi maid 4. IPY lea mielddisbuktán go lea cuiggodan gelbbolašvuodahástaleami máilmmi boazoálbmogiidda dálkkádatrievdanáššis, guohtuneatnamiid massimis ja ealáhusa návccaid fas julggiid ala boahit dainna fuomášumiin ahte rekrutteret ja oahpahit boazodoallonuoraid, ja dan erenoamáš buori vejolašvuoda fuomášuhttit boazodoalu hástalusaid stuoraservodahkii.

Deattuhit ahte lea dárbu joatkit máhtu ovdánahttimiin, rekrutteremiin, fierpmádathukseamiin ja doaimmaiguin maŋŋá go IPY lea nohkan.

Ávžžuhit ahte, maŋŋá go IPY lea nohkan, máilmmi boazoálbmogat besset oasálastit ja leat aktiivvalaččat mielde buot doaimmain gos boazoálbmogat, sin ealáhusat ja sin guohtuneatnamat leat váikkuhuvvo, ja **dáhttut** našunálastáhtaid sihkarastit ahte dakkár doaimmat ruhtaduvvojit.

Doarjut ahte boazoálbmogat ožžot vuoigatvuoda ovdánahttit iežaset dutkan- ja oahppoinstitušuvnnaid dego doaimman heivehit dálkkádatrievdamiidda.

Doarjut UArctic EALÁT Institute - University of the Arctic Institute for Circumpolar Reindeer Husbandry - (UArctic EALÁT instituhtta – Árkálaš Universitehta sirkumpolára boazodoalloinstitute) ásaheami – dego árbin maŋŋá IPY EALÁT, mas buot bargoguoimmit EALÁT-Network Study prošeavttas bovdejuvvojit leat mielde ovtadássásaš eavttuiguin, ja **deattuhit** ahte Máilmmi Boazoálbmogiid Searvi oažžu jodiheaddji rolla dán initiatiivvas sihkarastin dihte geavaheddjiid oasálastima.

Doarjut ahte ásahuvvo sámi universitehta Sámi Parlamentariihkkáriid ráđi mearrádusa vuodul, nugo čállon sin mearriduvvon bargoplánas 2008-2010 ovddas.

Doarjut ávžžuhusaid EALÁT bargobajis Topolinoes, ahte ásahuvvo boazodoalu oahppoguovddáš oahpaheddjiide ja even kultuvrii Topolinoes, Sakha (Jakutia) republihkas, ja **rámidit** dan barggu maid Sakha (Jakutia) republihkka lea dahkan dán áššis.

Doarjut ávžžuhusa EALÁT bargobajis Jar-Sales ahte ásahuvvo dutkaninstituhta Salekhardii, Jamalo-Nenets Autonoma Guovllus, mii galgá čalmmustahttit árbevirolaš máhtu, boazodoalu ja eará eamiálbmogiid ealáhusaid.

Doarjut ávžžuhusa EALÁT bargobajis Anadyras ahte ásahuvvo boazodoalu gozihanguovddáš Anadyrii, Chukotka Autonoma Guovllus.

Doarjut ahte boazodollui huksejuvvo ođđa buolva fágarasttideaddji jurddašeaddjit, geat jurddašit sosialaekologalaš dávggasvuoda, bistevas ovdáneami ja ekonomiija birra boazodoalloservodagain, ja ovdánahttit kurssaid boazoálbmogiidda riikkaidgaskasaš diliid ja váikkuhanguorahallamiid birra.

Movttidahttit ahte Ceavvi prošeakta jotkojuvvo ja ahte olles sirkumpolára davvi boahotá mielde prošeaktii, mas boazodoallonuorat jearahallet vuorraset boazodolliid, ja mii čadahuvvo ovttas Máilmmi Boazoálbmogiid Servviin.

Doarjut Ruota initiatiivva ahte ásahuvvo fierpmádatbása *Boazodoalu ambassadevrrat – hárrjehallanprográmma* nammasaš prošeavttas, mas leat mielde boazodoallonuorat, mii jođihuvvo ovttas Máilmmi Boazoálbmogiid Servviin.

Dovddahit váldobohtosiid Árktalaš Ráđi bargobajis *'Boazodoalloservodagaid boahtteáigge hástalusat'* (*Future Challenges for Reindeer Herding Societies*) maid Ruotta lágidii Upmis njukčamánu 2007, ahte lea dárbu čoahkkimiidda gos dutkit ja boazodoallit sáhttet deaivvadit ja lonuhit oainnuid dehálaš áššiin, ja **doarjut** ahte Máilmmi Boazoálbmogiid Searvi lea lunddolaš lágideaddjin dakkár čoahkkimiidda.

Dovddahit dárbbuid ovdánahttit etihkalaš njuolggadusaid dasa mo dutkit galget láhttet boazodoalloservodagaid ektui ja movt geavahit ja meannudit árbevirolaš eamiálbmotmáhtu, ja **rámidit** dan barggu maid Riikkaidgaskasaš Boazodoalloguovddáš Guovdageainnus lea dahkan dán áššis.

Doarjut eambo dutkama áššiin movt gottit ja bohccot váikkuhit goabbat guoibmáseaskka.

DÁLKKÁDATRIEVDAMAT

Juogadit Árktalaš Regiovna Parlamentariihkkáriid Lávdegottiin (SCPAR) fuolastuvvamiid ahte dálkkádatrievdamat lea duodalaš ášši, ahte dat dál juo garrasit váikkuha árktalaš eamiálbmogiid eallineavttuide, ahte olmmošlaš doaimmat árktalaš guovlluin sáhttá lassánit ollu dego boađusin dálkkádatrievdamiin, ja ahte lea dárbu gávdat vugiid mo reguleret dakkár doaimmaid ja leat ovdalis ovdáneami, nugo lávdegotti jođiheaddji Hill-Martha Solberg logai sáhkavuorustis Árktalaš Ráđi 5. Ministtarčoahkkimis Salekhardas, Ruoššas, golgotmánu 26.b. 2006.

Doarjut ahte máhttu váikkuhusaid ja heivehandaaimmaid birra, mat leat čadnon dálkkádatrievdamiidda ja guohtuneatnamiid massimii, lonuhuvvo dan seammás go maid dovddahit ahte árbevirolaš máhtu árvu lea vuodđun heivehemiide.

Doarjut ovdáneami buresbirgejumi mearkkaid, mat leat čadnon dálkkádatrievdamiidda vuodđuduvvon árbevirolaš máhtu ala.

Doarjut definišuvnna institušuvnnalaš mekanismmain mat ráddjejit boazoálbmogiid váldonávccaid beassat julggiid ala (dávvggasvuoda) ja návccaid heivehit dálkkádatrievdamiidda.

Doarjut ahte máilmmi boazoálbmogat galggašedje leat aktiiva bargoguoimmit Árktaš Ráđi prográmmas SAON gozihit rievdademiid árktaš guovlluin, ja maiddá leat mielde eará Árktaš Ráđi iniciatiivvain ja proševttain mat leat relevánta máilmmi boazoálbmogiidda.

Doarjut ahte ovdánahttojit mekanismmat, mat loktejit boazoálbmogiid jiena ONi, ja mat leat relaterejuvvon bistevas boazodollui, dálkkádatrievdamiidda ja guohtuneatnamiid massimii, ja **doarjut** viidáset máilmmi boazoálbmogiid doaimmaid COP 15 čoahkkimii Københámmánis 2009.

Movttiidit Riikkaidgaskasaš Boazodoalloguovddáža viidáset ovdánahttit guovddáža ovttasbarggu NASAin proševttas - Land Use Change program and ESA - Polarview, (eatnamiid geavahanrievdamiid prográmma ja ESA – Poláraoaidnu), dovddastemiin ahte lea potensála gáiddusanalysaide, kártemii ja GIS vuogádagaide doalahán ja ovdánahttin dihte boazodoalu dálkkádatrievdamiid ja guohtuneatnamiid massima dáfus.

VUOVDE-/TAIGA BOAZODOALLU

Dovddahit ahte lea dárbu ja dehálaš bisuhit fuomášumi vuovde- ja taiga boazodoalus Ruoššas ja Asias.

Ávžžuhat garrasit riikkaidgaskasaš servodaga njulget erenoamáš fuomášumi ja váldit ovddasvástádusa seilluhit ja čoavdit vuovde- ja taiga boazodoalu dálá váttisvuodaid.

Dovddahit dárbbu doaimmaide guorahallan ja nannen dihte taiga boazodoalu čalmmustahttimiin erenoamážit guovlluid Sakhalinas, Irkutskas, Mongolias, ja Kiinás, ja maiddá regiovnaid Tuvas, Buryatias, Chitas, Amurskayas, Khabarovskas ja Sakhas.

Ávžžuhit ahte ásahuvvo diehtujuohkinguovddáš boazodoalu várás Mongolii, mii čadno Taiga Boazodoalu Diehtujuohkinguovddášii Khatystyras ja riikkaidgaskasaš boazodoallofierpmádahkii, maid Riikkaidgaskasaš Boazodoalloguovddáš Guovdageainnus koordinere.

DIEHTOJUOHKIN JA KOMMUNIKAŠUVDNA

Doarjut ahte Reindeer Portal - www.reindeerportal.org – viidáset ovdáneapmi ja doaibma sihkkarasto dego diehtujuohkin-, gulahallan- ja oahpponeavvun máilmmi boazoálbmogiidda, dego árbin manjá IPY.

Doarjut ahte ovdánahttojit hárjehallankurssat boazodoallonuoraide odđáigásaš teknologijias mat gusket interneahhttabuvttadeapmái, GIS, gáiddus analysaide ja gulahallanteknologiijaide.

Doarjut ahte Riikkaidgaskasaš Boazodoalloguovddášii Guovdageainnus ovdánahtto databása mas leat dieđut máilmmi boazodoalu birra, oktan govaiguin, dataiguin,

filmmaiguin ja jearahallamiiguin, mat leat čohkkejuvvon Riikkaidgaskasaš Polárajagi oktavuodas.

Doarjut Riikkaidgaskasaš Boazodoalloguovddáža ja Máilmmi Boazoálbmogiid Searvvi čállingotti áigumuša áсахит diehtujuohkinguovddážiid sirkumpolára boazodoallofierpmádaga.

Dáhtut árktalaš stáhtaid ja regiovnnaid ráđđehusaid doarjut ja ruhtadit boazoálbmogiid báikkálaš diehtujuohkin- ja gozihanguovddážiid ásaheami, maddái oasálastit diehtujuohkinguovddážiid sirkumpolára boazodoallofierpmádagas nugo Riikkaidgaskasaš Boazodoalloguovddáš Guovdageainnus lea initieren.

Rámidit bargguid maid Riikkaidgaskasaš Boazodoalloguovddáš Guovdageainnus lea bargan ásaheamis ja doaimmaheamis Suoma Boazosámiid Searvvi diehtujuohkinkantuvrra, ja ávžžuhit Suoma ráđđehusa sihkkarastit bistevas ruhtadeami dán doibmii.

Movttiidit ahte ovdánahttojit telemedisiinna čovdosiid nomáda boazoálbmogiidda.

Doarjut Ruošša Federašuvnna áigumuša Árktalaš Ráđis áсахит Riikkaidgaskasaš Digitála Davvi Girjerádjosa proševtta *'Digital Memory of the Arctic'* (*Árktalaš Digitála Muitu*).